

МІСЦЕ КОНТРОЛІНГУ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі досліджується поняття контролінгу та його місце в системі антикризового управління підприємством. Визначено суть, основні завдання та функції контролінгу.

Ключові слова: контролінг, антикризове управління, кризовий стан підприємства.

Abstract

The paper explores the concept of controlling and its place in the system of crisis management. Define the essence, main tasks and functions of controlling.

Key words: controlling, crisis management, crisis state of an enterprise.

Вступ

Безперечною умовою удосконалення методів антикризового управління підприємством є ефективне використання внутрішніх його можливостей, а саме створення системи управління, яка могла б своєчасно виявляти, контролювати, аналізувати відхилення, планувати та здійснювати внутрішній консалтинг, інформувати керівництво про стан підприємства. Одним із засобів налагодження такої системи може стати впровадження контролінгу. В період нестабільної економіки контролінг дозволяє здійснення відповідних заходів для забезпечення підприємству стабільність та довгострокові перспективи.

Метою статті є дослідження необхідності та можливостей упровадження контролінгу в систему антикризового управління підприємством.

Основна частина

Ринок у сучасних умовах постійно припускає ускладнення орієнтації підприємства, що призводить не лише до зростання ролі управління ним, а й до кращих змін в управлінській структурі. Керівником у таких умовах повинен запобігти кризовій ситуації та не допустити банкрутства. Контролінг на підприємстві на етапах стратегічного і оперативного управління являє собою систему забезпечення виживаності.

Контролінг – система інструментів та методів, що спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства і охоплює інформаційне забезпечення управління, його планування, мотивацію організацію взаємодії, і контроль, яка орієнтована на подальший розвиток, своєрідний механізм саморегулювання, що забезпечує зворотній зв'язок у контурі управління підприємством[1].

Для підприємств, що знаходяться у стані фінансової кризи постає необхідність запровадження контролінгу. Фінансова криза є загрозою неплатоспроможності та банкрутства. Контролінг в антикризовому управлінні розглядається, як управління організацією, яке попереджує або пом'якшує кризові ситуації у діяльності підприємства. Також контролінг дозволяє утримувати функціонування організації в режимі виживання в період кризи та виводити її з кризового стану з мінімальними витратами [2].

В управлінській системі розуміння концепції контролінгу може бути досягнуто при реалізації наступних завдань [3]:

- розуміння концептуальних основ контролінгу;
- визначення границь перетинання оперативного і стратегічного контролінгу;
- вивчення стадії управлінського циклу і визначення місця контролінгу в системі управління;
- установлення взаємозв'язку контролінгу з функціями управління і визначення напрямів орієнтації контролінгу на типи управлінських рішень.

В системі забезпечення ефективного управління під час кризових ситуацій О. О. Терещенко виділяв декілька завдань контролінгу [4]:

- збір і аналіз внутрішньої та зовнішньої інформації щодо об'єкту контролінгу;
- виявлення та ліквідація «слабких місць» учасників групи;
- забезпечення постійного аналізу і контролю за ризиками у фінансово-господарській

діяльності;

- виявлення резервів зниження собівартості продукції та надання фінансових послуг;
- забезпечення ведення консолідованого бухгалтерського обліку учасників інтеграції;
- розроблення стратегії розвитку та координація роботи з планування;
- аналіз відхилень фактичних показників діяльності від запланованих, на підставі якого вносять пропозиції щодо коригування планів.

Функціонування контролінгу забезпечується шляхом послідовної реалізації її концепції. Концепція являє собою систему поглядів на визначені явища, спосіб розуміння, трактування, основна ідея якої-небудь теорії. То правильне формування концепції дозволить оптимізувати рух інформаційних потоків, пов'язаних з формуванням витрат і доходів з метою вироблення альтернативних варіантів управлінських рішень на підприємстві.

Для стабільної діяльності підприємства слід виконувати такі функції контролінгу [5]:

- регулювання інформаційних потоків;
- координацію процесу планування;
- планування фінансово-господарської діяльності та розробка фінансової стратегії підприємства;
- аналіз відхилень фактичних показників діяльності від запланованих;
- розробка заходів для нейтралізації ризиків для фінансово-господарської діяльності та забезпечення постійного аналізу та контролю;
- надання консультацій і рекомендацій керівництву підприємства у процесі розробки фінансової стратегії нових продуктів, планування і розробки;
- проведення внутрішнього аудиту та координація діяльності;
- нормування витрат;
- розробку заходів щодо покращання роботи на підставі інформації про відхилення від норм.

Адаптуватися до постійних змін в середовищі та успішно виживати в умовах конкуренції підприємству дозволяє контролінг. Для виживання підприємства адаптація привчає до здатності розвитку, трансформації елементів господарської діяльності та системи управління в такому напрямку.

Для наполегливого і тривалого виживання підприємства потрібно перейти від пасивної реєстрації господарської діяльності до систем обліку, які дозволяють забезпечити дані для свідомого аналізу та оцінки своєї позиції у змінному оточенні.

Підприємство функціонує в ускладнених умовах навколишнього середовища і це вимагає посиленої системи контролю за його діяльністю. Ознакою адаптації підприємства є отримання позитивного результату фінансової діяльності. Орієнтація на прибуток показує, що підприємство демонструє свою волю вистояти, долаючи зміни, часто небажані, у навколишньому середовищі.

В інформаційній системі управління, що обслуговує процес прийняття управлінських рішень контролінг являється лише підсистемою. Контролінг розглядається як концепція управління підприємством, яка орієнтована на його тривале і ефективне функціонування у господарських умовах, що постійно змінюються [6-7].

Так як контролінг є не досить вдосконаленою системою в антикризовому управлінні, то потребує періодичних вдосконалень та впроваджень, зокрема, вдосконалення систем оперативного реагування на кризові явища, створення окремих підрозділів контролінгу на підприємстві, розроблення системи раннього попередження і реагування на кризові ситуації на підприємстві, використання методів контролінгу в антикризовому управлінні підприємством.

Висновок. Контролінг спрямований на функціональну підтримку антикризового менеджменту. Контролінг в системі антикризового управління – це система методів та інструментів забезпечення підтримки прийняття управлінських рішень, планування і контролю за нестабільних умов діяльності підприємства в ході виконання службами контролінгу своїх функцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Брітченко І. Г. Контролінг : навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне : Волинські обереги, 2015. – 280 с.
2. Гуменник В. І. Менеджмент організацій : навч. посіб. / В. І. Гуменник, Ю. С. Копчак, О. С. Кондур. – К. : Знання, 2012. – 503 с.

3. Гребець О. Б. Контролінг як сучасна система управління [Текст] / О. Б. Гребець // Економіка та держава. – 2009. – № 12. – С. 71-72.
4. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч посіб. / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2012. – 412 с.
5. Біломістна І.І. Антикризове фінансове управління підприємством в сучасних умовах господарювання / І. І. Біломістна, О. М. Біломістний, М. С. Крамська // Фінансово кредитна діяльність: проблеми теорії і практики: зб. наук. праць. – 2013. – № 1 (14). – С. 90-96.
6. Важинський Ф. А. Сутність антикризового фінансового управління підприємством / Ф. А. Важинський, А. В. Колодійчук // Економіка промисловості. – 2009. – № 5. – С. 127-130.
7. Управління інноваційною, інвестиційною та економічною діяльністю інтегрованих об'єднань та підприємств / за заг. ред. Л. М. Савчук - Дніпропетровськ. – 2016. – 520 с.

Оранська Наталія Олександрівна — студентка групи МОф-16мі, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: oran4uk@ukr.net

Науковий керівник: **Єпіфанова Ірина Юріївна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Nataliia O. Oranska - student group MOF-126mi, Department of Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: oran4uk@ukr.net

Supervisor: **Irina Yu. Yepifanova** — Cand. Ec. Sci. (Eng), Assistant Professor of Finance and innovative management, Vinnytsia national technical University, Vinnytsia.